

Datum: 24 juni 2024

Onderwerp: Beantwoording schriftelijke vragen "Jeugdzorg : ontwikkelingen en governance Jeugdhulpregio"

Ons kenmerk:

Geachte heer, mevrouw,

Op 6 juni 2024 heeft de fractie van CDA schriftelijke vragen gesteld over "Jeugdzorg : ontwikkelingen en governance Jeugdhulpregio".

De vragen luiden als volgt (cursief) en de antwoorden zijn toegevoegd:

Over de brief van de JHRD

1. Onder het kopje 'aanleiding' wordt verwezen naar het rapport 'Omarm de complexiteit' uit 2022. Dit rapport is geschreven als evaluatie van de JHRD en omvat ferme conclusies en onder andere de aanbeveling om te kiezen voor een concreet toekomstscenario. Het rapport is in 2022 door het college slechts doorgeleid naar de raad, zonder reactie of duiding van het college, zoals dit in diverse andere gemeenten wel is gebeurd, zie hier bijvoorbeeld de reactie van het college van gemeente Emmen. Zoals gezegd wordt dit rapport nu als een aanleiding aangehaald voor de vorming van een GR Jeugd, vandaar de volgende vragen:

a) Wanneer en door wie is dit rapport besproken?

Op 6 maart 2023 zijn alle gemeenteraden in Drenthe door de Jeugdhulp Regio Drenthe uitgenodigd om een digitale bijeenkomst bij te wonen. Tijdens deze bijeenkomst zijn de gemeenteraadsleden meegenomen over de uitkomsten van het rapport 'Omarm de complexiteit' en de Hervormingsagenda Jeugd.

b) Wanneer en door wie is er een besluit genomen over (de conclusies en aanbevelingen in) het rapport? (Graag ontvangen wij dit besluit)

Dit rapport is een ambtelijk advies opgesteld vanuit de Jeugdhulpregio Drenthe en is binnen het ABO Jeugd besproken. In het ABO Jeugd, op voorstel van de ambtskring, is geconcludeerd dat er geen nadere besluitvorming over het rapport mogelijk is gezien de verschillende opvattingen over de gewenste samenwerkingsvorm. Operationeel is gekozen voor het instellen van een regioteam en daarvoor een addendum met bijbehorend mandaatbesluit toe te voegen aan de samenwerkingsovereenkomst van de JHRD. Het betreffende mandaatbesluit is in mei 2023 door alle colleges in Drenthe vastgesteld. Het gaat hier om een uitvoeringstaak om deze reden zijn gemeenteraden niet expliciet bij de besluitvorming betrokken.

M.b.t. de samenwerkingsvorm tussen de Drentse gemeenten is afgesproken dat er een kwartiermaker wordt aangesteld om deze verkenning (rekening houdend met het rapport 'omarm de complexiteit') verder in te vullen. Deze verkenning is nog gaande. De verkenning wordt uitgevoerd onder begeleiding van een werkgroep van gemeentesecretarissen. Hierover hebben wij de gemeenteraad onlangs geïnformeerd.

c) Aangezien u ons niet eerder heeft geïnformeerd over een besluit zoals hierboven bedoeld, houden wij rekening met het ongebruikelijke scenario dat over dit rapport geen besluit genomen is. In dat geval luidt onze vraag: Waarom is over dit rapport geen besluit genomen en wat is uw reactie op of duiding van het rapport?

Zie beantwoording bij b.

2. Een andere aanleiding voor de vorming van een GR Jeugd is het vormen van een 'robuuste regio'. Dit is een term uit de Hervormingsagenda Jeugd waaronder blijkens de brief onder andere wordt verstaan dat een regio in staat moet zijn om passende hulp te

organiseren voor alle hulpvragen in de regio. In de brief van de JHRD wordt toegelicht dat de bestaande 41 jeugdhulpregio's zullen worden getoetst op robuustheid en dat op basis daarvan de definitieve indeling zal worden gemaakt door de minister.

a) Is in uw opinie Drenthe van voldoende grote schaal om te voldoen aan de eis om passende hulp te organiseren voor alle hulpvragen en dus een robuuste regio te zijn? Drenthe is voldoende robuust (m.u.v. schaarse voorzieningen zoals gesloten jeugdhulp, gezinspsychiatrie, forensische zorg e.d. die in 3 Noord verband geregeld zullen worden c.q. zijn). De hulpvragen van dit moment zijn van voldoende omvang om via één samenwerkingsorganisatie (nu nog de beide inkoopregio's) voor passende hulp te kunnen zorgen.

Dit voorjaar heeft het ministerie van VWS een traject opgestart om te toetsen of iedere jeugdhulpregio 'voldoende' robuust is. Deze heeft ook plaatsgevonden binnen de Jeugdhulpregio Drenthe (JHRD). Een officiële reactie vanuit het Ministerie over de robuustheidsscan hebben we nog niet ontvangen; we verwachten die reactie eind juni begin juli te ontvangen.

b) Inmiddels zijn de jeugdhulpregio's getoetst. Wat zijn de resultaten van de robuustheidstoets voor de JHRD? Wij ontvangen graag het officiële document, bijvoorbeeld een verslag, rapport, brief of besluit van het ministerie.
Zie bij a.

c) Wanneer wordt besloten of de JHRD definitief als Jeugdregio zal blijven bestaan? De JHRD zal als jeugdhulpregio blijven bestaan en bestaat nu ook (dat is in ons geval op dit moment dus niet een inkoopregio, maar een samenwerkingsverband voor bepaalde regionale taken en voor de uitwerking van regionale vraagstukken (via mandaatsbesluit en over onze collegeverantwoordelijkheid voor bepaalde inhoudelijke opgaven). In één van de twee concept AMvB's die bij het wetsvoorstel verbetering bereikbaarheid jeugdhulp behoort zal Drenthe als één jeugdhulpregio worden aangemerkt. Die AMvB zal kort voor of direct na het zomerreces worden gepubliceerd.

3. In de brief van de JHRD wordt uitgegaan van een toekomstige wettelijke verplichting om te komen tot een GR Jeugd en een toekomstige wettelijke verplichting om bepaalde vormen van jeugdhulp regionaal in te kopen. Daarvoor wordt verwezen naar het wetsvoorstel verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen en de bijbehorende Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's). Het wetsvoorstel ligt op dit moment voor behandeling bij de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel is door de Afdeling advisering van de Raad van State voorzien van een zeer kritisch advies. Het wetsvoorstel is ingediend door een vertrekkend Kabinet bij een Tweede Kamer waar recent, net als overigens in de Eerste Kamer, een forse aanpassing van de zetelverdeling heeft plaatsgevonden en die recent ingestemd heeft met de vorming van een Kabinet van PVV, VVD, NSC en BBB.

a) Gezien bovenstaande lijkt de instemming met het wetsvoorstel en dus het van kracht worden van de genoemde verplichtingen met onzekerheden omgeven. In de brief van de JHRD staat desalniettemin: 'Het ABO Jeugd heeft aangegeven het belangrijk te vinden om stappen te zetten vooruitlopend op het wettelijk kader'. Kunt u toelichten waarom u de wetsbehandeling op rijksniveau niet afwacht en daarmee het risico loopt zaken op te tuigen die achteraf niet hoeven of wettelijk anders worden vastgelegd?

Er is ervoor gekozen om niet te wachten op de uitkomsten van het wetgevingstraject, omdat het college mede op basis van de overwegingen die in de door u genoemde rapportage 'omarm de complexiteit', van mening is dat de gemeenten in Drenthe een verbeteringslag moeten maken rondom de intergemeentelijke samenwerking rondom gespecialiseerde jeugdhulp.

b) Het wetsvoorstel maakt zelf niet duidelijk welke zorgvormen verplicht regionaal zullen moeten worden georganiseerd, maar verwijst daarvoor naar een AMvB die bij ons nog onbekend is. Is bij u al bekend om welke zorgvormen het zal gaan naast de vormen die wel concreet in het wetsvoorstel genoemd worden?

Nee, deze lijst is door het ministerie nog niet gepubliceerd.

4. In de brief van de JHRD wordt het vervolgproces governance JHRD beschreven; met uw reactie op de brief van de JHRD hebt u ingestemd met dit proces. De eerste

stap van het proces is 'een oriëntatieronde waarin bij colleges wordt opgehaald wat politiek en bestuurlijk belangrijk gevonden wordt'.

- a) *De oriëntatieronde staat gepland in Q2 en Q3, oftewel: 1 april t/m 30 september. Is al bekend wanneer het college van gemeente Hoogeveen aan de beurt is? Het college van Hoogeveen moet nog input leveren.*
- b) *Wat gaat het college van gemeente Hoogeveen bij deze stap meegeven als belangrijk?*
We moeten de zorg voor onze kwetsbare jeugdigen en gezin goed borgen. Hiervoor is het belangrijk dat er een robuuste jeugdhulpregio staat die dit kan regelen.

5. De tweede stap van het hierboven genoemde proces behelst 'een eerste uitwerking van thema's en onderwerpen waarop Drentse gemeenten wel en niet willen samenwerken'. Volgens de omschrijving van deze processtap gaat deze samenwerking 'mogelijk breder binnen het sociaal domein' en zal ook nagedacht worden over 'strategisch samenwerken, gezamenlijke beleidsontwikkeling en kwaliteitsbewaking op meer terreinen en beleidsdomeinen van het sociaal domein'. Hiermee preludeert de JHRD niet alleen op wetgeving, maar gaat de JHRD ook verder dan de wet. In uw brief aan de raad lijkt u hier anders tegenaan te kijken. Onderaan pagina 3 lijkt u te zeggen alleen de wettelijke verplichtingen te willen beleggen bij een nieuwe GR Jeugd.

- a) *Waarom wordt dit proces breder ingestoken dan de voornoemde verwachte wetgeving?*

Het proces wordt vanuit de JHRD breder ingestoken, omdat op dit moment in de inkoopregio's (en dan met name in de inkoopregio NMD-samenwerking) meer in het intergemeentelijke samenwerkingsverband is ondergebracht dat in de Jeugdwet geregeld is.

- b) *Wat is het standpunt van het college van gemeente Hoogeveen hierin?*
Zie beantwoording bij a.

Over de betrokkenheid van de raad

6. In de brief van de JHRD staat: 'De wijze waarop de gemeenteraden in het proces worden betrokken, is primair een verantwoordelijkheid van u als college'. In uw brief aan de JHRD zegt u: 'In het ABO Jeugd gaat het college graag in gesprek hoe we onze gemeenteraden, zo gemeenschappelijk mogelijk, mee kunnen nemen in de ontwikkelingen'.

- a) *Waarom hecht u in deze zo sterk aan 'zo gemeenschappelijk mogelijke' wijze van het meenemen van de gemeenteraden en volgt u niet de stelling van de JHRD dat het meenemen van de raad de verantwoordelijkheid is van het college?*

Als college vinden we het belangrijk dat de gemeenteraad wordt meegenomen in de stappen die er vanuit de JHRD gezet worden. Met de zinsnede 'zo gemeenschappelijk mogelijk' wil het college aangeven dat we belang hechten aan een zo uniform mogelijke informatie aan alle gemeenteraden.

- b) *Wat is uw eigen standpunt over het meenemen van uw eigen raad? Wanneer, waarover en welke mate vindt u dat u de raad mee moet nemen in deze ontwikkelingen? (zie ook de hierop volgende meer concrete vragen)*

Om tot goede besluitvorming te kunnen komen over dit onderdeel vindt het college het belangrijk dat de gemeenteraad de benodigde informatie bezit. Dit betekent dat wij regelmatig informeren belangrijk vinden. Vandaar de informatiebijeenkomst op 6 maart 2023 aan alle gemeenteraden in Drenthe, de informatiebijeenkomst voor de gemeenteraad Hoogeveen over de Hervormingsagenda op 9 april 2024 en de brief en bijbehorende oplegger die hierover aan de gemeenteraad onlangs is gestuurd.

Bij de informatieverstrekking willen we altijd ruimte behouden om de eigen gemeenteraad van de eigen gemeentelijke context te kunnen voorzien.

7. In uw brief aan de JHRD stemt u onverkort in met de brief van de JHRD. Vervolgens stelt u in uw brief aan de raad: 'De brief van de JHRD is enkel gericht op instemmen met de te nemen stappen om te komen tot een intergemeentelijke samenwerking. Het besluit in welke vorm ligt nu nog niet voor'. In de brief van de JHRD gaat het echter om meer dan processtappen. In de brief wordt bijvoorbeeld gesteld dat er slechts drie

samenwerkingsvormen mogelijk zijn, wordt u verzocht in te stemmen met de noodzaak om te komen tot een intensievere samenwerking en wordt als vervolg voorgesteld dat er voorstellen aan de raad zullen worden voorgelegd om te kiezen voor een niet vrijblijvende vorm van intergemeentelijke samenwerking, via een GR, rondom jeugdhulp. Verderop in uw brief aan de raad zegt u: 'De JHRD heeft haar brief gestuurd om het draagvlak te toetsen om de stappen te kunnen zetten richting de verplichte regionale samenwerking'.

a) *Waarom zwakt u het gewicht van de brief van de JHRD in eerste instantie af in uw brief aan de raad?*

Nee we zwakken de brief niet af, maar vinden het belangrijk om te benadrukken dat het op dit moment nog niet gaat om een keuze over welke vorm van GR.

b) *Waarom is er een toets van draagvlak nodig voor een verplichte regionale samenwerking?*

In het ABO jeugd is door verschillende gemeenten het verzoek gekomen om de colleges de vraag te stellen of er draagvlak is voor de te zetten verkennende stappen richting verplichte regionale samenwerking.

c) *Gezien het gewicht van de brief van de JHRD, het doel van de brief om draagvlak te toetsen, de impliciete besluiten die u hebt genomen met uw reactie op die brief en het feit dat bij de oprichting van een GR uiteindelijk instemming van de raad nodig is volgens de Wgr: Waarom hebt u de raad niet geconsulteerd voor uw reactie op deze brief?*

Omdat er nu nog geen besluitvorming wordt gevraagd. Het is een voorbereidingsvraagstuk. In de nota samenwerkingsverbanden staat dat het voornemen tot het vormen van een GR ter consultatie moet worden voorgelegd aan de raad. Echter is op dit moment de wet nog niet aangenomen en is nog niet duidelijk wat de GR voor taak heeft. Ook willen wij eerst de input vanuit andere gemeenten weten. Met deze informatie kunnen wij u deze ontwikkelingen ter consultatie voorleggen.

8. *In uw brief zegt u 'de raad alvast in positie te brengen door hen te informeren'. Uit de diverse brieven zien wij voor de raad geen enkele andere positie dan de finale besluitvorming over het al of niet oprichten van een GR Jeugd.*

a) *Hoe wordt de raad volgens u door deze informatie in positie gebracht? Wat zou de raad volgens u met deze informatie moeten doen om daadwerkelijk een positie te krijgen in dit proces?*

Door de gemeenteraad van voldoende informatie te voorzien beoogt het college de gemeenteraad voor te bereiden op deze besluitvorming.

9. *Hoe gaat u bij de processtappen zoals bedoeld bij vragen 4 en 5 de raad consulteren om zodoende niet alleen de bestuurlijke, maar ook de politieke standpunten van gemeente Hoogeveen in te kunnen brengen in het proces?*

Volgens de nota samenwerkingsverbanden wordt de raad geconsulteerd bij de oprichting van een GR. Ook als dit een verplichte GR is.

10. *In het procesvoorstel van de JHRD staat: 'Elke stap die na de oriëntatieronde gezet wordt kent een bestuurlijk go – no go moment waarin naast het ABO Jeugd, ook de afzonderlijke colleges worden betrokken'.*

a) *Betekent dit dat u bij iedere stap een besluit kunt nemen en dat de raad pas bij de eennalaatste stap voor het eerst wordt geconsulteerd, dus op het moment dat de raad een finaal besluit moet nemen over het al of niet aangaan van een GR?*

Ja. In de bijbehorende AMvB bij het wetsvoorstel staat gesteld dat dit middels een niet vrijblijvende GR gerealiseerd dient te worden.

b) *Vindt u niet dat de raad juist bij de eerste, veel fundamenteelere, processtappen geconsulteerd dient te worden?*

Wij beschouwen de eerdere voorbereidende stappen als een college verantwoordelijkheid zoals met u is afgesproken in de nota samenwerkingsverbanden.

11. In uw brief aan de raad refereert u aan een informatieavond van 9 april jongstleden. Niet iedereen is bij deze avond aanwezig kunnen zijn, maar er zijn van deze avond ook geen verslagen of opnames.

a) Kunt u de daar gedeelde informatie schriftelijk met de gehele raad delen?

De gepresenteerde PowerPointpresentaties zijn door de griffie na de informatieavond op 10 april gedeeld met de gehele gemeenteraad.

Algemeen

12. Uit de brieven ontstaat het beeld dat u hinkt op twee gedachten. U zet enerzijds in op versterking van de JHRD omdat u daartoe zelf de noodzaak ziet, anderzijds doet u dit omdat dit vanuit de Rijksoverheid wordt opgelegd.

a) Welke gedachte prevaleert? Ziet u zelf de noodzaak van een GR Jeugd? Of doet u dit omdat we verplicht worden een GR Jeugd op te zetten?

Om ook de meest kwetsbare gezinnen te kunnen voorzien van minder voorkomende (hoog) specialistische jeugdhulp is het nodig dit op regionaal niveau in te kopen. Hierin kunnen wij als gemeente alleen vanwege de schaalgrootte niet in voorzien.

b) Wanneer u vooral zelf de noodzaak ziet, waarom redeneert u dan niet meer vanuit uw eigen motivatie in plaats van u te verschuilen achter rijksbeleid?

Zie beantwoording bij 3a.

c) Wanneer u vooral een verplichting ziet, waarom wacht u die verplichting dan niet af en doet u vervolgens alleen dat wat verplicht is geworden?

Zoals aangegeven bij a en b zien wij hierin niet alleen de wettelijke noodzaak.

13. Naar aanleiding van de brief van de JHRD hebben wij nogmaals het rapport 'Omarm de complexiteit' gelezen, waarover wij u onder punt 1 al een aantal vragen stelden. De inleiding van het rapport begint met de zin: 'Het is schrijnend om te moeten constateren dat dit analyserapport maar heel weinig over de leefwereld van kinderen, jongeren, hun ouders en verzorgers gaat. Het rapport gaat vooral over de systeemwereld waarin de hulp aan jeugdigen en hun ouders is georganiseerd.' Uit de brieven van 7 mei jongstleden maken wij op dat er in de afgelopen twee jaar niets veranderd is. Nog steeds ligt de focus op de systeemwereld en ontbreekt de analyse wat er mis gaat in de leefwereld van hen die onze hulp nodig hebben en hoe we dit kunnen verbeteren.

a) Wat is uw analyse van wat in de hierboven genoemde leefwereld verbeterd moet worden en hoe gaat de voorgestelde structuurwijziging deze verbetering brengen?

Het college onderschrijft het belang van verbeterlagen die jeugdigen en gezinnen ten goede komen. Al onze inspanningen richting het inrichten van een samenwerkingsvorm voor de specialistische vormen van Jeugdhulp zijn hierop gericht.

b) In de brief van de JHRD staat dat 'het ABO Jeugd heeft besproken dat meer intensieve samenwerking noodzakelijk is om onze jeugdhulp goed te organiseren'. Kunt u ons een aantal concrete voorbeelden noemen van verbetering in de bovengenoemde leefwereld door deze 'meer intensieve samenwerking'.

Om deze minder voorkomende specialistische jeugdhulp beschikbaar te kunnen houden is een grotere schaal nodig dan enkel de gemeente Hoogeveen. Vanuit de JHRD hebben we als Drentse gemeenten een stevigere positie om te sturen op transformatie.

14. Op dit moment is de jeugdhulp in Drenthe georganiseerd op ten minste vier niveaus (gemeente, inkoopregio, jeugdhulpregio, 3 Noord).

a) Hebt u zelf in beeld gebracht welke jeugdhulp u idealiter op welke schaal zou willen organiseren en welke structuren c.q. hoeveel niveaus daar dan voor nodig zijn?

Ja.

15. We hebben inmiddels ervaring met door het rijk verplicht gestelde intergemeentelijke samenwerkingsverbanden zoals de RUDD. Welke lessen uit die verplichte samenwerkingen gaat u benutten voor de nieuwe GR Jeugd?

Elke GR heeft naast de verplichte taken voortvloeiend uit de WGR de eigen specifieke samenwerkingen en afspraken. Daarnaast biedt de door uw raad eind 2023 vastgestelde nota Samenwerkingsverbanden handvatten om bij elke nieuw op te richten en of te

wijzigen GR en andere samenwerkingsverbanden rekening te houden met dit afwegingskader.

16. Zoals gezegd is de Afdeling advisering van de Raad van State uiterst kritisch op het wetsvoorstel verbetering beschikbaarheid jeugdzorg. Belangrijk punt van kritiek is dat het beter zou zijn om zeer specialistisch jeugdhulp niet te regionaliseren maar te centraliseren. De Afdeling uit deze kritiek omdat volgens haar gemeenten beperkt invloed hebben op de instroom, uitstroom en inkoop(voorwaarden) van specialistische jeugdzorg.

a) Wat is uw reactie op dit specifieke kritiekpunt van de Raad van State?

De afdeling advisering van de Raad van State komt tot haar conclusie omdat het Rijk een aantal veronderstellingen hanteert m.b.t. samenwerking, die de Raad van State niet onderschrijft. De bedenkingen van de Raad van State betreffen niet de intergemeentelijke samenwerking om de beschikbaarheid van voldoende Jeugdhulp te kunnen garanderen. Juist daar wreekt zich in onze ogen de nu vrijblijvende en versnipperende samenwerking tussen gemeenten in twee afzonderlijke inkoopregio's.

b) In het geval u het eens bent met het kritiekpunt: Wat gaat u ondernemen om de landelijke politiek ertoe te bewegen deze vormen van zorg alsnog te centraliseren?

Dit kritiekpunt onderschrijft het college niet. Ook de VNG onderschrijft dit niet. In hun brief van 22 januari 2024 wordt dit benadrukt, zie brief in de bijlage.

17. In de brieven wordt gerefereerd aan de Hervormingsagenda. In de brief van de JHRD wordt bijvoorbeeld gesteld dat 'gemeente zich hebben te committeren aan de vastgestelde hervormingsagenda'. Vervolgens gaan de brieven vooral over een klein onderdeel uit de hervormingsagenda en wellicht zelfs het minst belangrijke onderdeel van die agenda. In de bijlage van uw brief van 17 oktober 2023 betreffende de hervormingsagenda jeugd hebt u een flink aantal veel wezenlijker opgaven en beleidsmaatregelen opgesomd, zoals eenvoudige uitvoering en inkoop, minder administratieve lasten, aanpak negatieve effecten marktwerking en verbeterd inzicht in het functioneren van het zorgstelsel door data en monitoring.

a) Hoe gaat u in bovengenoemde ontwikkeling ervoor zorgen dat niet slechts de structuur van de JHRD wordt gewijzigd, maar ook hierboven genoemde wezenlijke opgaven worden gerealiseerd?

De uit de Hervormingsagenda voortvloeiende taken die genoemd worden zijn op dit moment belegd bij de beide inkoopregio's. Juist die twee entiteiten en de JHRD zijn onderwerp voor de vorm van intergemeentelijke samenwerking die nu wordt onderzocht. Onze inzet is verbetering tot stand te brengen.

b) Wanneer ontvangen wij een plan van aanpak voor alle genoemde opgaven en beleidsmaatregelen uit de bijlage van uw brief van 17 oktober 2023?

Zoals we u hebben medegedeeld in de brief van 17 oktober doen we niet alle opgaven tegelijkertijd en werken we samen met andere gemeenten. Om deze reden werken we niet met een plan van aanpak. Als college informeren wij u op gepaste momenten over de voortgang.

Wij gaan ervan uit dat wij u hiermee voldoende hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

Jelmer Mulder
Gemeentesecretaris

Martijn Breukelman
burgemeester

Bijlagen:

1. SV CDA Jeugdzorg - ontwikkelingen en governance Jeugdhulpregio, 17 juni 2024
2. 20240122-brief-parlement-vng-inbreng-wgo-jeugdzorg